

УДК 330.322:339.9.012.24(477.83)

ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

О. Радченко, к.е.н.¹, О. Шавалюк, асистент²

¹ *Одеський національний університет імені І.І. Мечнікова*

² *Львівський національний аграрний університет*

Ключові слова: інвестиції, економічний розвиток, регіон.

Досліджено реальний стан залучення прямих іноземних інвестицій в економіку Львівської області. Окреслено шляхи вирішення зазначеної проблеми на регіональному рівні.

Постановка проблеми. Світовий досвід, у тому числі досвід сусідніх до України країн, показує, що прямі іноземні інвестиції розглядаються як один з найважливіших чинників економічного зростання. Наприклад, у всіх регіонах Польщі значна частина експортного обороту формується завдяки компаніям з іноземним капіталом. Що стосується можливого зростання конкуренції з національними компаніями, то польські спеціалісти вбачають у цьому певні переваги для регіону, а саме: запозичення сучасних технологій місцевими виробниками, необхідність удосконалення національних продуктів, зумовлена конкуренцією з іноземними виробниками тощо [1].

Іноземні інвестиції є потужним джерелом зовнішнього фінансування для країни з перехідною економікою. З огляду на це Україна, зокрема Львівська область, має дуже великий інвестиційний потенціал, а точніше – великі перспективи в залученні інвестицій та їх ефективному використанні. Адже, як це не дивно, наявні на сьогодні більшою чи меншою мірою такі несприятливі явища, як незадовільний стан інфраструктури, застарілі технології, низька конкурентоспроможність продукції, незначна інноваційна складова економіки тощо, фахівці визначають як “посткризові передумови розкриття інвестиційного потенціалу”. Водночас в Україні спостерігаємо такі сприятливі умови для інвестування, як стратегічно вигідне гео економічне розташування, наявність різноманітних природних ресурсів, резерву виробничих потужностей, високий рівень науки, досить низький рівень оплати праці, євроінтеграційний вектор розвитку, наявність значних ринків збуту та ін. [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України та її окремих регіонів присвячено чимало праць вітчизняних учених, зокрема О. Гаврилюка, А. Гайдучького, С. Галузи, В. Гейця, Б. Данилишина, Д. Лук’яненка, Ю. Макогона, В. Новікова, О. Носова, Б. Пересади, Г. Семенова, В. Федоренка, Ж. Фей, Л. Чернюк, М. Чумаченка та ін. Однак актуальними залишаються дослідження шляхів залучення інвестицій у регіони, що відзначаються достатнім рівнем інвестиційного потенціалу, проте з тих чи інших причин не використовують його повною мірою. Тому дослідження інвестиційної діяльності іноземних інвесторів у Львівській області, пошук шляхів її

активізації та встановлення причин, що стримують закордонних інвесторів, є важливими і своєчасними [1].

Зауважимо, що Львівська область має досить широкопланову структуру економіки, що охоплює сільське господарство, харчопереробну, видобувну (нафта, газ, вугілля), будівельну, машинобудівну промисловості і туризм (культурні оздоровчі курорти). Область розташована на перехресті торговельних і транспортних маршрутів, є важливим транзитним пунктом для нафто- і газових трубопроводів із країн колишнього СРСР. Також привабливою рисою для інвестицій є наявність добре підготовленої робочої сили за досить низьку плату, порівняно з європейськими сусідами [6].

Постановка завдання. Мета нашого дослідження – вивчити наявний стан інвестиційного клімату у Львівській області, а також зростання обсягів прямих іноземних інвестицій в її економіку. Для досягнення зазначеної мети необхідним є послідовне виконання таких завдань: аналіз діяльності іноземних інвесторів у Львівській області; визначення чинників, які формують інвестиційний клімат Львівщини і забезпечують збільшення обсягів надходжень прямих іноземних інвестицій в її економіку.

Виклад основного матеріалу. Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україні станом на 1 січня 2010 р. становив 40,0 млрд дол. США і збільшився порівняно з обсягами на 1 січня 1996 р. в 44,6 рази, складаючи 873 долари на одну особу [3]. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, вкладених в економіку Львівської області, на 1 липня 2010 р. становив 1151,8 млн дол. США, що майже на 7% більше за обсяги інвестицій за аналогічний період 2009 р. (рис. 1), обсяг прямих іноземних інвестицій з розрахунку на одну особу у Львівській області становив 454,7 дол., що удвічі менше від середньодержавного значення цього показника [5]. Частка прямих іноземних інвестицій Львівщини на 1 січня 2010 р. склала 2,7%. За цим показником область зайняла 8 місце в Україні [4].

Кількість країн світу, які інвестують в економіку України, на 1 січня 1996 р. становила 94 країни, а на початок 2010 р. – 125. Найбільші обсяги прямих інвестицій надійшли від нерезидентів із 10 країн: Кіпру, Німеччини, Нідерландів, Російської Федерації, Австрії, Сполученого Королівства, Франції, США, Віргінських Островів (Британських) та Швеції, яким належить понад 81% загального обсягу прямих інвестицій в економіці України. Порівняно з 1996 р. із десяти найбільших країн-інвесторів України вибули Швейцарія, Ірландія, Бельгія та Польща, поступившись Швеції, Віргінським Островам (Британським), Австрії та Франції [3].

Вкладення в економіку Львівської області у I півріччі 2010 р. здійснили інвестори з 18 країн світу. З країн ЄС надійшло 36,6 млн дол. (90,9% загального обсягу), з країн СНД – 3,2 млн дол. (7,8%), з інших країн світу – 0,5 млн дол. Найбільше інвестицій надійшло від партнерів з Австрії – 24,6 млн дол. (61% від загального обсягу надходжень), Польщі – 4,5 млн дол. (11,2%), Росії – 3 млн дол. (7,3%), Сполученого Королівства – 2,7 млн дол. (6,8%) (рис. 2) [5].

Рис. 1. Прямі іноземні інвестиції в Львівську область, млн дол. США [5].

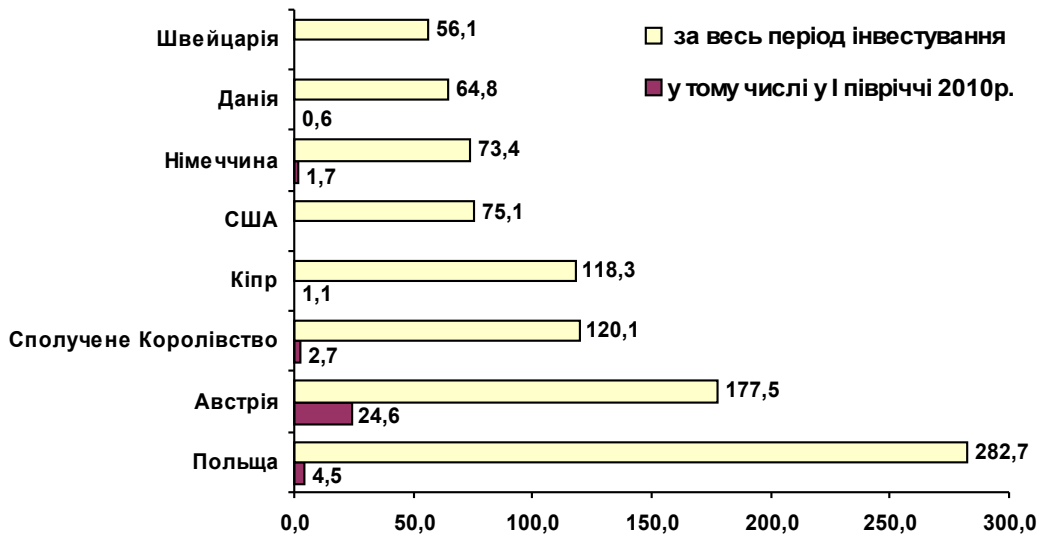

Рис. 2. Надходження прямих інвестицій за основними країнами, млн дол. США [5].

Упродовж I півріччя 2010 р. у підприємства та організації Львівщини залучено 40,3 млн дол. США прямих іноземних інвестицій, що у 4,5 раза менше, ніж за січень-

червень 2009 р. У той же час капітал нерезидентів зменшився на 2 млн дол. США [5].

За весь період інвестування найбільш привабливими для іноземних інвесторів є фінансова діяльність і промисловість Львівщини, на ці галузі припадає понад 60% обсягу прямих іноземних інвестицій [4]. З обсягу прямих іноземних інвестицій, які надійшли у I півріччі 2010 р., найбільше спрямовано у фінансову діяльність – 19,3 млн дол. (47,8% від загальнообласного обсягу надходження). Спостерігалися значні надходження інвестицій у підприємства торгівлі (19,9%), в операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям (8,4%). У промисловість області залучено 6,5 млн дол. інвестицій (16,1%), з них дві третини – у машинобудування (рис. 3) [5].

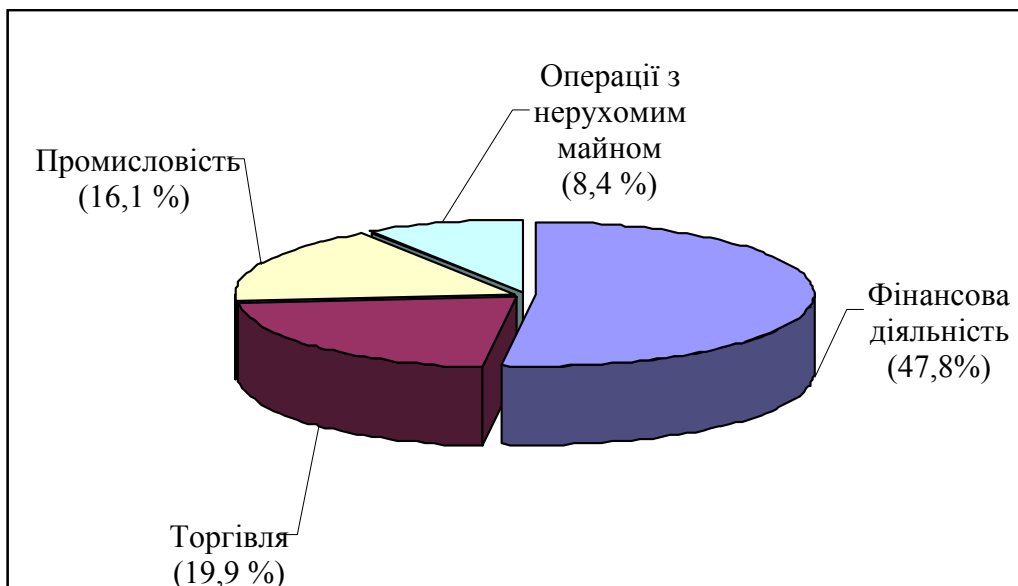

Рис. 3. Галузева структура іноземних інвестицій, вкладених в економіку області у січні-червні 2010 р. [5].

На 1 липня 2010 р. у фінансових установах акумульовано 373 млн дол. (майже третину) прямих іноземних інвестицій, в організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям – 157,8 млн дол., у сільському господарстві – 113 млн дол. На підприємствах промисловості зосереджено 331,2 млн дол. прямих іноземних інвестицій, у тому числі у машинобудування внесено 89,5 млн дол., виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 76,1 млн дол., оброблення деревини та виробництво виробів з деревини – 51 млн дол. [5].

Останніми роками активно інвестувалося сільське господарство Львівщини. Станом на початок цього року у сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги залучено 120,2 млн дол. США (10,8% від загальнообласного обсягу інвестицій).

У 2009 р. у розвиток сільського господарства спрямовано у 3,6 раза менше інвестицій, ніж у 2008 р. (21,7 млн дол. США) [4].

Спостерігаються диспропорції щодо надходження інвестицій за регіонами області. Зокрема дві третини іноземних інвестицій вкладено у Львові (696,1 млн дол.), надходження у більшість районів області – незначні [4].

Обсяг інвестицій з Львівської області в економіку Польщі, США та Російської Федерації станом на 1 липня 2010 р. становив 710,3 тис. дол. [5].

Таким чином, за результатами аналізу не можна стверджувати, що зростання обсягів інвестицій відбувається завдяки діям місцевої та центральної влади. Скоріш за все таке зростання відбувається як наслідок перенесення виробничих підприємств із країн з високим рівнем оплати праці та високими екологічними вимогами до країн Східної Європи та Азії. Відповідно у разі реалізації центральними та місцевими органами заходів з покращання інвестиційного клімату обсяги іноземних інвестицій в Україну стануть значно більшими [1].

Висновки. Для ефективнішого сприяння залученню іноземного капіталу в економіку України та її окремих регіонів мають вживатися заходи загальнодержавного рівня і бути спрямованими на: забезпечення макроекономічної і політичної стабільності; створення чіткого й надійного правового поля, здатного забезпечити захист прав власника; реформування системи оподаткування у напрямі зниження податкового тиску, вдосконалення системи адміністрування податків; перегляд митних тарифів; проведення активної боротьби з корупцією та бюрократичною тяганиною; сприяння створенню в Україні фондового ринку з урахуванням конкурентоспроможності вітчизняних і зарубіжних інвесторів та активності фінансових посередників, зі стимулюванням залучення портфельних іноземних інвестицій [1].

На регіональному рівні доцільними є: розробка регіональних механізмів захисту іноземних інвесторів від ризиків некомерційного характеру; визначення регіональних пріоритетів для орієнтації іноземних інвесторів і напрямів вирішення проблем структурної перебудови регіональної економіки; створення страхових компаній за участю іноземних страхових установ; формування регіональної інвестиційної інфраструктури через налагодження двосторонньої співпраці агентств і організацій та впровадження програм сприяння іноземним інвестиціям із попереднім визначенням цілей та конкретних галузей, в яких регіон має відносні конкурентні переваги; налагодження транспортної інфраструктури, спрощення процедур митного контролю для стратегічних інвесторів [1].

Бібліографічний список

1. Бутко М. П. Вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток прикордонних регіонів / М. П. Бутко, О. П. Сосновська // Інвестиції : практика та досвід. – 2010. – № 12. – С. 3-7.
2. Галасюк В. Інвестиційний потенціал України : погляд в майбутнє / В. Галасюк // Зовнішньоекономічний кур'єр. – 2007. – № 1-2. – С. 2-5.
3. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності : стат. зб. – К. : Держкомстат України, 2010. – 58 с.
4. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності Львівської області : стат. зб. – Львів : Головне управління статистики у Львівській області, 2010. – 71 с.

5. Інвестиційна діяльність Львівської області у січні-червні 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.loda.gov.ua/ua/current-activity/infrastructure/directions/investment/> .
6. Суха М. Стан та перспективи залучення іноземних інвестицій в економіку Львівської області / М. Суха, О. Сухий // Кредоінвест : додаток до журналу “Наше кредо”. – Львів, 2005. – С. 8-10.

Радченко А., Шавалюк А. Привлечение прямых иностранных инвестиций в экономику Львовской области

Исследовано реальное состояние привлечения прямых иностранных инвестиций в экономику Львовской области. Определены пути решения указанной проблемы на региональном уровне.

Ключевые слова: инвестиции, экономическое развитие, регион.

Radchenko O., Shavalyuk O. Attracting foreign direct investment in the Lviv region

The actual state of attraction of foreign investment into the economics of Lviv region is researched. The ways of solving the mentioned problem at the regional level are determined.

Key words: investment, economical development, region.